

**గౌరవనీయులైన న్యాయమూర్తి శ్రీ M. లక్ష్మణ్**  
**రెండవ అప్పీలు నెం.935 మరియు 975/2016**

**ఉమ్మడి తీర్పు:**

1. రెండు అప్పీళ్లలోని అంశం ఒకటే కాబట్టి, ఈ ఉమ్మడి తీర్పు ద్వారా రెండు అప్పీళ్లను పరిష్కరించాలని ఈ న్యాయస్థానం భావిస్తోంది.
2. రెండు అప్పీళ్లు ప్రిన్సిపల్ సీనియర్ సివిల్ జడ్జి, మంచిర్యాల (దిగువ అప్పీలేట్ కోర్టు) కోర్టులో 13.10.2016 తేదీన A.S.No.33/2008 మరియు A.S.No.4/2009 కేసులో జారీ చేయబడిన ఉమ్మడి తీర్పు మరియు డిక్రీ నుండి ఉత్పన్నమవుతున్నాయి, దీనిలో మరియు దీని ద్వారా 31.07.2007 తేదీన O.S.Nos.987/854, 2005న జూనియర్ సివిల్ జడ్జి, మంచిర్యాల (ట్రయల్ కోర్ట్) ఇచ్చిన ఉమ్మడి తీర్పును తిరస్కరించబడింది.
3. ఈ రెండు అప్పీళ్లలోనూ అప్పీలుదారుడు హక్కుదారు ప్రకటన మరియు స్వాధీన పునరుద్ధరణ పొందేందుకు O.S.నెం.987/2005 ను దాఖలు చేశాడు. ఈ రెండు అప్పీళ్లలోనూ ప్రతివాది నెం.1 సింప్లిసిటర్ ఇంజక్షన్ (సరళమైన కోర్టు నిషేధాజ్ఞ) కోసం O.S.నెం.854/2005 ను దాఖలు చేశారు. ట్రయల్ కోర్టు O.S.నెం.987/2005 ను డిక్రీ చేసింది, O.S.నెం.854/2005 ను దాని ఉమ్మడి తీర్పు ద్వారా కొట్టివేసింది. దీనితో బాధపడుతూ, ప్రతివాది నెం.1 దిగువ అప్పీలేట్ కోర్టు ముందు A.S.Nos.33/2008 మరియు 4/2009 లకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చాడు. రెండు అప్పీళ్ళు అనుమతించబడ్డాయి. దీనిని ఆక్షేపిస్తూ, ప్రస్తుత రెండు అప్పీళ్లు దాఖలు చేయబడ్డాయి.
4. సౌలభ్యం కోసం, ఇకపై పక్షాలను O.S.నెం.987/2005 లో ప్రస్తావించబడిన విధంగానే సూచిస్తారు. వాది యొక్క ఏదైనా వాదనల ప్రస్తావనలో అతని ఫిర్యాదు మరియు వ్రాతపూర్వక ప్రకటన వాదనలు ఉంటాయి. అదేవిధంగా, ప్రతివాది యొక్క వాదనలలో అతని వాదనలు వ్రాతపూర్వక ప్రకటన మరియు ఫిర్యాదులో ఉంటాయి.
5. వాది కేసు సారాంశం ఏమిటంటే, మొదట్లో దావా భూములు కందుల లక్ష్మయ్యకు చెందినవి, అతను రాజు, పోచం మరియు రామయ్యలను విడిచిపెట్టి మరణించాడు. వాది, 2వ ప్రతివాది పోచం

కుమారులు. రామయ్యకు ఏ సమస్య లేదు. 2వ నిందితుడు రామయ్యను దత్తత తీసుకున్నాడు. వాది మంచిర్యాల మండలం ముల్కల్ల గ్రామంలో ఉన్న సర్వే నెం.99లోని Ac.2-37 gts., విస్తీర్ణంలో ఉన్న భూమి మొత్తం విస్తీర్ణం పోచం వాటాకు చెందినదని క్లెయిమ్ చేశాడు. ప్రస్తుత దావా Ac.1-18 gts., (ఇకపై “దావా ప్రాపర్టీ” అని పిలుస్తారు) పరిధికి సంబంధించినది. అతని ప్రకారం, 2వ నిందితుడిగా ఉన్న ఏకైక కుమారుడు పోచం దత్తత తీసుకున్న తరువాత, అతను Ac.2-37 gts., వరకు మొత్తం భూమికి సంపూర్ణ యజమాని అయ్యాడు. తన వెనుక ఉన్న 2వ ప్రతివాది, దావా భూమికి సంబంధించి తన పేరుపై మ్యుటేషన్ ప్రొసీడింగ్స్ పొందాడు, దావా భూమిపై హక్కు మరియు స్వాధీనాన్ని క్లెయిమ్ చేస్తూ దృవీకరించిన విక్రేయ పత్రం దస్తావేజు నెం.1932/1999 ద్వారా దానిని 1వ ప్రతివాదికి విక్రయించాడు. తరువాత, అతను మ్యుటేషన్ నమోదులకు సంబంధించి మండల్ రెవెన్యూ అధికారికి అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు, ఆ తరువాత, మండల్ రెవెన్యూ అధికారి ఎటువంటి చర్య తీసుకోకపోవడంతో, ప్రస్తుత దావా దాఖలు చేయబడింది.

6. ప్రతివాదులు దాఖలు చేసిన చిన్న కేసు ఏమిటంటే, కందుల రామయ్య ప్రతివాది నెం.2 ను దత్తత తీసుకోవడాన్ని వారు తిరస్కరించారు. వారు సర్వే నెం.99 లోని దావా భూమితో సహా మొత్తం భూమిపై అంటే Ac.2-37 gts., పై వాది కు ఉన్న ప్రత్యేక హక్కును కూడా వారు తిరస్కరించారు. ప్రతివాదుల ప్రకారం, వాది ఇప్పటికే దృవీకరించిన విక్రేయ పత్రం దస్తావేజు నెం.1519/1995 ద్వారా మొహమ్మద్ సలీం అనే వ్యక్తికి Ac.0-33¾ gts., వరకు విక్రయించాడు. వాదికి Ac.0-24 gts., మాత్రమే లభించింది, అంటే మిగిలిన భూమి అతని వాటాకు వచ్చింది. దావా వేసిన భూమిపై వాది ఎటువంటి హక్కును క్లెయిమ్ చేయలేదు. ప్రతివాది నెం.2 దావా భూమికి సంపూర్ణ యజమాని, కాబట్టి, ప్రతివాదులు తమ స్వాధీనాన్ని కాపాడుకునే హక్కు కలిగి ఉంటారు. పై వాదనలపై, వారు దావాను కొట్టివేయాలని ప్రార్థించారు.

7. పైన పేర్కొన్న వాదనల ఆధారంగా, ప్రాథమిక న్యాయస్థానం ఈ క్రింది అంశాలను రూపొందించింది:

“O.S. నెం.987/2005 లోని అంశములు:

1. మంచిర్యాల మండలం ముల్కల్ల గ్రామంలో ఉన్న Ac.1-18 gts., పరిధిలోని నెం.99/A/3 దావా భూమికి వాది యజమాని కాదా మరియు అభ్యర్థించిన విధంగా ప్రకటనకు (Declaration) అర్హత ఉందా?

2. మంచుర్యాల సబ్-రిజిస్ట్రార్ ఫైల్లోని విక్రేయ పత్రం నెం.1932/1999 తేదీ13.07.1999న చెల్లదని ప్రకటించడానికి వాదికి అర్హత ఉందా?
3. ఆ దావా పరిమితి ద్వారా నిషేధించబడిందా?
4. వాది ఫిర్యాదు షెడ్యూల్ ఆన్లైన్ తిరిగి పొందే అర్హత కలిగి ఉన్నాడా?
5. ఏ ఉపశమనం కోసం?

O.S.నెం.854/2005 లోని అంశములు:

1. అభ్యర్థించినట్లుగా శాశ్వత నిషేధాజ్ఞ మంజూరు చేయడానికి వాది అర్హుడా?
2. దేనికి ఉపశమనం?”

8. O.S. నెం.987/2005లోని వాది తన కేసును నిరూపించుకోవడానికి P.Ws.1 నుండి 3 వరకు పరిశీలించి, Exs.A-1 నుండి A-10 వరకు ఆధారపడ్డాడు. ప్రతివాది తరపున, D.Ws 1 నుండి 3 వరకు పరిశీలించారు, Exs.B-1 నుంచి B-15 వరకు గుర్తించబడ్డాయి.

9. O.S. నెం.854/2005లోని వాది తన కేసును నిరూపించుకోవడానికి P.Ws.1 నుండి 3 వరకు పరిశీలించి, Exs.A-1 నుండి A-15 వరకు ఆధారపడ్డాడు. ప్రతివాది తరపున, D.Ws 1 నుండి 3 వరకు పరిశీలించారు, Exs.B-1 నుంచి B-9 వరకు గుర్తించబడ్డాయి.

10. వాది, ప్రతివాదులు సమర్పించిన సాక్షులను పరిశీలించిన ట్రయల్ కోర్టు, O.S.No.987/2005 లో వాది, ప్రతివాది నెం.2 దత్తత తీసుకున్నప్పటి నుండి ఆ దావా డిక్రీని చేయబడినప్పటి నుండి స్వాధీన ప్రకటన మరియు పునరుద్ధరణ కోసం కేసును దాఖలు చేశారని గుర్తించింది. నిషేధాజ్ఞల కోసం దాఖలు చేసిన మొదటి ప్రతివాది దావాను ఉమ్మడి తీర్పు ద్వారా కొట్టివేయబడింది. దీనితో బాధపడిపోయిన మొదటి ప్రతివాది, రెండు దావాలలోని తీర్పులు మరియు డిక్రీలకు వ్యతిరేకంగా మొదటి అప్పీలుకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చాడు.

11. దిగువ అప్పీలేట్ కోర్టు, రికార్డులో ఉన్న సాక్షులను అభినందించిన తరువాత, ప్రతివాది నెం.2 దత్తతకు సంబంధించి ట్రయల్ కోర్టు తీర్పులను సమర్థించింది, కానీ దత్తత తీసుకున్నప్పటికీ, ప్రతివాది నెం.2కు దావా ఆస్తిపై హక్కు ఉందని వాది దావా డిక్రీని రద్దు చేశారు. ట్రయల్ కోర్టు వాదికి అనుకూలంగా మంజూరు చేసిన ప్రకటన మరియు పునరుద్ధరణ ఉపశమనని రద్దు చేసి, అతని

దావాను కొట్టివేసింది. దిగువ అప్పీలేట్ కోర్టు కూడా ప్రతివాది నెం.1 దావా ఆస్తిని కలిగి ఉందని కనుగొంది, తత్ఫలితంగా బ్రయల్ కోర్టు తీర్పు మరియు డిక్రీని రద్దు చేయడం ద్వారా నిషేధాజ్ఞను మంజూరు చేయబడింది. అందువల్ల, ప్రస్తుత అప్పీళ్లు వాది అభ్యర్థన మేరకు ఉన్నాయి.

12. ఈ న్యాయస్థానం ఈ క్రింది ముఖ్యమైన చట్టపరమైన ప్రశ్నలను రూపొందించింది:

1. 2వ ప్రతివాది దత్తత తీసుకున్నట్లు రెండు న్యాయస్థానాలు ఇచ్చిన తీర్పులలో ఏమైనా అవకతవకలకు గురయ్యాయా?
2. 2వ ప్రతివాది దత్తత తీసుకునే ముందు ఆస్తిపై స్వార్థ ప్రయోజనాలను కలిగి ఉన్నాడనే కారణంతో వాది దావాను కొట్టివేయడంలో అప్పీలేట్ కోర్టు కనుగొన్న విషయాలు ఏవైనా అవకతవకలకు గురవుతాయా?
3. వాది దాఖలు చేసిన దావా పరిమితికి లోబడి ఉందా?

ముఖ్యమైన ప్రశ్న నెం.1:

13. చట్టానికి సంబంధించిన పైన పేర్కొన్న ముఖ్యమైన ప్రశ్నలపై ఇరుపక్షాలయొక్క న్యాయవాదుల యొక్క వాదనలను విన్నాము.

14. వాది తన దత్తత కేసుకు మద్దతు ఇవ్వడానికి తన సొంత సాక్ష్యాలతో పాటు ఓటర్ల జాబితాలో ధృవీకరించబడిన కాపీ, P.W.s2 మరియు 3 మౌఖిక సాక్ష్యంపై ఆధారపడాడు. ప్రతివాది నెం.2 సాక్షి పెట్టెలోకి ప్రవేశించలేదు. తన కేసును నిరూపించుకోవడానికి, ప్రతివాది నెం.2 నుండి దావా ఆస్తిని కొనుగోలు చేసిన ప్రతివాది నెం.1, DWs. 1 నుండి 3 వరకు పరిశీలించాడు.

15. దత్తతను నిరూపించడానికి అవసరమైన దత్తత తేదీ, బిడ్డ వయస్సు, సహజ, దత్తత తీసుకున్న తల్లిదండ్రుల సమ్మతి, దత్తతలో బిడ్డను ఇచ్చే, తీసుకునే వేడుక నిర్వహణకు సంబంధించి వాది వాదనలు నిశ్శబ్దంగా ఉన్నాయి.

16. దత్తతకు సంబంధించిన PWs.2 మరియు 3 సాక్షుల సాక్ష్యాలపై వాది ఆధారపడ్డాడు. PWs.2 మరియు 3 ల సాక్ష్యాలు దత్తతకు వారు సాక్షులు అని చూపిస్తున్నాయి, కానీ దత్తత

సమయంలో PWs.2 మరియు 3 ల ఉనికికి సంబంధించి వాది వాదనలు, అతని సొంత సాక్ష్యాలు నిశ్శబ్దంగా ఉన్నాయి. క్రాస్-ఎగ్జామినేషన్లో PW.2 దత్తతకు తాను సాక్షిని పేర్కొన్నాడు, అతని సాక్ష్యం కూడా పోచమ్ (ప్రతివాది నెం.2 యొక్క సహజ తండ్రి) మరణం తరువాత, అతను వదిలి వెళ్ళిన భూమిని వాది మరియు ప్రతివాది నెం.2 సమానంగా విభజించారని చూపిస్తుంది.

17. Exs. B-4 నుండి B-9 వరకు ఉన్న రెవెన్యూ రికార్డులు 1987 లేదా 1988 సంవత్సరంలో పోచమ్ మరణించిన తరువాత, సర్వే. నెం. 99లోని Ac.2-37 gts., మేరకు భూమిని వాది మరియు ప్రతివాది నెం.2 మధ్య సమానంగా విభజించారని చూపిస్తున్నాయి. రెవెన్యూ రికార్డులలో అటువంటి నమోదులు ప్రతివాది నెం.2, ప్రతివాది నెం.1కి అనుకూలంగా విక్రయించిన తేదీ వరకు ఉంటాయి. ప్రస్తుత అభ్యంతరకరమైన అమ్మకానికి ముందు, వాది స్వయంగా దావా సర్వే నెంబరులో Ac.0-33 3/4 gts., మొత్తాన్ని సలీమ్ అనే వ్యక్తికి అనుకూలంగా విక్రయించాడు, ఇది కూడా వివాదంలో లేదు. పోచం ఎస్టేట్ వారసుడిగా రెవెన్యూ రికార్డులలో వాది మరియు ప్రతివాది నెం.2 పేర్లను నమోదు చేయడం దత్తత అభ్యర్థనను బలహీనపరుస్తుంది. వాది ప్రవర్తన కూడా సంబంధితంగా ఉంటుంది. ప్రతివాది నెం.1కు అనుకూలంగా ప్రతివాది నెం.2 చేసిన అమ్మకం వరకు రెవెన్యూ రికార్డులలోని నమోదులతో సంబంధం లేకుండా వాది మౌనంగా ఉన్నాడు. పోచమ్ మరణం తరువాత అతని ఆస్తిని వాది మరియు ప్రతివాది నెం.2 మధ్య సమానంగా విభజించిన రెవెన్యూ నమోదులకు వాది అభ్యంతరం చెప్పలేదు.

18. అప్పీలుదారు/వాది తరపు న్యాయవాది వాదన ఏమిటంటే, వాది నిరక్షరాస్యుడు కాబట్టి, అతనికి రెవెన్యూ నమోదుల గురించి తెలియదు. సర్వే.నెం.99లో వాది ఏ భూమినీ విక్రయించకపోతే, ఈ వాదనలో కొంత అర్హత ఉంది. అతను 1995లో Ac.0-33 3/4th gtsని., విక్రయించినప్పుడు, అతనికి మ్యుటేషన్ నమోదుల గురించి తెలిసి ఉండాలి. నిజంగా అతనికి పూర్తి స్థాయిలో హక్కు ఉండి ఉంటే, ప్రతివాది నెం.2 తన హక్కును వినియోగించుకునే వరకు అతను మౌనంగా ఉండేవాడు కాదు.

19. ట్రయల్ కోర్టుతో పాటు దిగువ అప్పీలేట్ కోర్టు కూడా ప్రాథమిక అభ్యర్థనలను పరిశీలించకుండా, పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా, PWs.1 నుండి 3 సాక్ష్యాల ఆధారంగా ప్రతివాది నెం.2ను దత్తత తీసుకున్నట్లు గుడ్డిగా కనుగొన్నాయి. దత్తత సమయంలో PWs.2 మరియు 3 ఉండటం చాలా అనుమానాస్పదంగా ఉంది ఎందుకంటే వాది తన వాదనలలో దాని గురించి అస్సలు

చెప్పలేదు మరియు వాదించలేదు. తన సాక్ష్యంలో కూడా దత్తతకు సంబంధించిన PWs.2 మరియు 3 ఉన్నట్లు వాది నిరూపించలేదు. దిగువ న్యాయస్థానాలు Ex.A-4-ఓటర్ల జాబితాను పరిగణించాయి, దాని కింద ప్రతివాది నెం.2 తండ్రి పేరు రామయ్య అని సూచించబడింది. కేవలం పేరును ప్రస్తావించడం దత్తతకు తగిన రుజువు కాదు. ఇది పరిస్థితులలో ఒకటి కావచ్చు. విద్యా ధృవీకరణ పత్రాలలో, ప్రతివాది నెం.2 తండ్రి పేరు రామయ్య అని ప్రస్తావించబడిందని, కానీ అలాంటి ధృవపత్రాలను సాక్ష్యంగా సమర్పించలేదని వాది వాదించాడు. దత్తత వాదనను వాది వాదించి రుజువుచేయలి. సరైన వాదనలు లేకుండా దత్తత వాదనను వాది అస్పష్టంగా తీసుకున్నాడు, దత్తతను నిరూపించడంలో అందువల్ల, దిగువ కోర్టులు రెండూ దత్తత తీసుకున్నట్లు నిర్ధారించడంలో తీవ్రంగా తప్పు చేశాయి. దిగువ కోర్టుల తీర్పులు వక్రీకరణకు గురవుతాయి మరియు వాటిని కొట్టివేయాల్సిన అవసరం ఉంది.

### ముఖ్యమైన ప్రశ్న నెం.2:

20. దత్తత అభ్యర్థనను అంగీకరించిన బ్రయల్ కోర్టు, పోచంకు బతికి ఉన్న ఏకైక కుమారుడు అయిన వాది, పోచం నుండి వారసత్వంగా వచ్చిన మొత్తం భూమికి సంపూర్ణ యజమాని మరియు కర్తగా అర్హుడని తీర్పు చెప్పింది. తత్ఫలితంగా, దావా డిక్రీని ఇవ్వబడింది. పూర్వీకుల ఆస్తిలో ప్రతివాది నెం.2 పుట్టుక ద్వారా హక్కును సంపాదించడం గురించి బ్రయల్ కోర్టు వ్యవహరించలేదు. దీనికి విరుద్ధంగా, హిందూ దత్తత మరియు నిర్వహణ చట్టంలోని సెక్షన్ 12(b) ప్రకారం, పూర్వీకుల ఆస్తి, పుట్టుకతో అతను పొందిన హక్కును ప్రతివాది నెం. 2 తీసుకుంటాడని దిగువ అప్పీలేట్ కోర్టు కనుగొంది, తత్ఫలితంగా, వాది దావా కొట్టివేయబడింది, ప్రతివాది నెం.1 దాఖలు చేసిన దావా తీర్పు ఇవ్వబడింది.

21. అప్పీలుదారు/వాది తరపున న్యాయవాది వాదన ఏమిటంటే, పోచం కలిగి ఉన్న ఆస్తి పూర్వీకుల ఆస్తి అని, దివంగత కందుల లక్ష్మయ్య కుమారుల మధ్య విభజనలో అతను దానిని పొందాడని ఎటువంటి వివాదం లేదు. సహభాగ్య ఆస్తిలో సహభాగి సంపాదించిన హక్కు హిందూ దత్తత మరియు నిర్వహణ చట్టంలోని సెక్షన్ 12(b) కింద మాత్రమే సేవ్ చేయబడిన స్వార్థ హక్కు కాదని ఆయన పేర్కొన్నారు. విభజన జరిగినప్పుడు మాత్రమే అలాంటి హక్కు సంక్రమిస్తుంది. అప్పటి వరకు, అటువంటి హక్కును సంక్రమిత హక్కు అని చెప్పలేము. హిందూ దత్తత మరియు నిర్వహణ

చట్టం ప్రకారం, పిల్లలకి సంక్రమించిన హక్కు మాత్రమే రక్షించబడుతుంది. దత్తత తీసుకునే సమయంలో, 2వ ప్రతివాదికి ఎటువంటి హక్కు లేదు, కాబట్టి, వాది, అతని తండ్రి కలిగి ఉన్న సహభాగ్య ఆస్తిలో అతనికి ఏదైనా హక్కు లభిస్తుందా అనే ప్రశ్న తలెత్తదు. తన వాదనకు మద్దతుగా, అతను ఈ క్రింది తీర్పులపై ఆధారపడ్డాడు:

01 దేవగొండ వర్సెస్. షామ్ గొండ<sup>1</sup>

02 రాంచోడ్ వర్సెస్ రామచంద్ర<sup>2</sup>

03 సంతోష్ కుమార్ జలాన్ అలియాస్ కన్వయ లాల్ జలాన్ వర్సెస్ చంద్ర కిషోర్ జలన్<sup>3</sup>

04 శత్యుషన్ ఇస్సేర్ వర్సెస్ సబుజ్జరి<sup>4</sup> (AIR 1967 SC 272)

22. ప్రతివాది/నిందితుడు నెం.1 తరపు న్యాయవాది వాదనలు వినిపిస్తూ, ప్రతివాది నెం.2 జన్మించినప్పుడు, సహభాగస్వామ్య ఆస్తి ఉందని, మగ బిడ్డకు సహభాగస్వామ్య ఆస్తి పుట్టుకతోనే హక్కు లభిస్తుందని, ఇది హెచ్చుతగ్గులకు లోబడి ఉన్నప్పటికీ అది ఒక సంక్రమిత హక్కు అని వాదించారు. తన వాదనకు మద్దతుగా, ఆయన యార్లగడ్డ నాయుడమ్మ వర్సెస్ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, ఒంగోలు<sup>5</sup> లో భూ సంస్కరణల శాఖ అధికారం కలిగిన అధికారి ప్రాతినిధ్యం వహించిన కేసులో మన హైకోర్టు ధర్మాసనం ఇచ్చిన తీర్పుపై ఆధారపడ్డారు.

23. దత్తత కారణంగా 2వ నిందితుడికి సహభాగస్వామ్య ఆస్తిలో హక్కు లేదని పేర్కొంటూ బ్రయల్ కోర్టు తీర్పులను తిప్పికొడుతూ, దిగువ అప్పీలేట్ కోర్టు, మడల యతిరాజులు వర్సెస్ మడల చైనా అనంతయ్య<sup>6</sup> కేసులో ఈ న్యాయస్థానం సింగిల్ జడ్జి తీర్పుపై ఆధారపడింది, పుట్టుకతో వచ్చే బిడ్డకు హక్కు లభిస్తుందని, అది రక్షించబడుతుందని పేర్కొంది.

24. ఈ వాదనను దృష్టిలో ఉంచుకొని, హిందూ దత్తత మరియు నిర్వహణ చట్టంలోని సెక్షన్ 12ని ఈ క్రింది విధంగా ప్రస్తావించడం సముచితం:

<sup>1</sup> (1991 ms Law Journal)

<sup>2</sup> (I.L.R. (2017) M.P., 1718)

<sup>3</sup> (2000 SCC OnLine Pat 721)

<sup>4</sup> (2000 SCC OnLine Pat 721)

<sup>5</sup> (AIR 1981 AP 16)

<sup>6</sup> ((2015) 2 ALD 284)

“12 దత్తత ప్రభావాలు.- దత్తత తీసుకున్న బిడ్డను దత్తత తీసుకున్న తేదీ నుండి అన్ని ప్రయోజనాల కోసం అతని లేదా ఆమె పెంపుడు తండ్రి లేదా తల్లి బిడ్డగా పరిగణిస్తారు, ఆ తేదీ నుండి అతను లేదా ఆమె జన్మించిన కుటుంబంలో పిల్లలకున్న అన్ని బంధాలు తెగిపోయినట్లు పరిగణించబడతాయి, దత్తత తీసుకున్న కుటుంబంలో దత్తత తీసుకున్న వారిచే భర్తీ చేయబడతాయి: అది అందించబడింది-

- (a) పిల్లవాడు అతను లేదా ఆమె పుట్టిన కుటుంబంలో కొనసాగినట్లయితే అతను లేదా ఆమె వివాహం చేసుకోలేని ఏ వ్యక్తిని వివాహం చేసుకోకూడదు;
- (b) దత్తతకు ముందు దత్తత తీసుకున్న బిడ్డకు అప్పగించిన ఏదైనా ఆస్తి, ఆ వ్యక్తికి కొనసాగుతుంది, ఆ ఆస్తి యాజమాన్యానికి సంబంధించిన బాధ్యతలు, ఏదైనా ఉంటే, వాటికి లోబడి, అతను లేదా ఆమె జన్మించిన కుటుంబంలో బంధువులను నిర్వహించే బాధ్యతతో సహా;
- (c) దత్తత తీసుకున్న బిడ్డ దత్తతకు ముందు తనకు లేదా ఆమెకు సంక్రమించిన ఏ ఆస్తిని ఏ వ్యక్తికీ వదులుకోకూడదు.”

25. సెక్షన్ 12 లోని నిబంధన (b) ప్రకారం, దత్తత తీసుకునే ముందు దత్తత తీసుకునే బిడ్డకు ఉన్న హక్కు మాత్రమే కాపాడవచ్చు, దత్తత తీసుకోవడం వల్ల అతను దత్తత తీసుకున్న క్షణం నుండి సహజ కుటుంబంతో అతని సంబంధం తెగిపోతుంది.

26. పాటూ హైకోర్టు, మధ్యప్రదేశ్ హైకోర్టు, మహారాష్ట్ర హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ నిర్ణయాలకు సంబంధించి అప్పీలుదారు/వాది తరపు న్యాయవాది ఆధారపడిన తీర్పులలో, యార్లగడ్డ నాయుడమ్మ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో ధర్మాసనం నిర్దేశించిన నిష్పత్తికి సంబంధించి ఒక నిర్దిష్ట సూచన చేయబడింది. సహభాగ్య ఆస్తిలో సహభాగస్వామి కలిగి ఉన్న ఆసక్తి స్వభావం ఉమ్మడి స్వాధీనం, అనందానికి మాత్రమే హక్కు అని, విభజన కోరినప్పుడు మాత్రమే సహభాగస్వామికి సముచిత హక్కు లభిస్తుందనే కారణంతో ఈ న్యాయస్థానం ధర్మాసనం నిర్దేశించిన నిష్పత్తితో ఇతర హైకోర్టుల ధర్మాసనం ఏకీభవించలేదు. అప్పటి వరకు, సహభాగస్వామి కలిగి ఉన్న హక్కు స్వార్థపూరిత హక్కు కాదు.

27. యార్లగడ్డ నాయుడమ్మ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో ఈ న్యాయస్థానం ధర్మాసనం, హిందూ దత్తత చట్టం, మైనారిటీ నిర్వహణ మరియు సంరక్షక చట్టం లోని పాఠాన్ని ఆధారం చేసుకుని, పేరా నెం.3 వద్ద ఈ క్రింది విధంగా తీర్పు ఇచ్చింది:

“పైన పేర్కొన్న చట్టంలోని నిబంధనల నుండి, శాసనసభ చట్టంలోని సెక్షన్ 12కు ఒక ప్రత్యేక నిబంధనను అంటే నిబంధన (b) ను రూపొందించినదని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది, ఇది దాని భాష మరియు ఉద్దేశ్యంలో స్పష్టంగా, నిస్సందేహంగా ఉంది. దత్తతకు ముందు దత్తత తీసుకున్న బిడ్డకు ఉన్న నిబంధన (b) ప్రకారం ఆస్తి ఆ వ్యక్తికే చెందుతుంది. అంతేకాకుండా, ఆస్తి యాజమాన్యానికి అనుసంధానించబడిన బాధ్యతలకు, ఏదైనా ఉంటే, లోబడి ఉంటుందని కూడా జోడించబడింది. అందువల్ల, ఒక వ్యక్తి దత్తత తీసుకున్న తరువాత కూడా, తన సహజ కుటుంబం నుండి తనకు సంక్రమించిన ఆస్తిని తనతో పాటు తీసుకుంటాడని, విభజన కారణంగా లేదా ఇతరత్రా ఆ ఆస్తి అతనికి సంక్రమించినా, దత్తత తీసుకున్నప్పటికీ, అతనిలో కొనసాగుతుందని చట్టం నిస్సందేహంగా అభిప్రాయపడింది. మనం ప్రస్తుతం చూడబోయే మితాక్షర చట్టం లోని పాఠాలు, సహభాగస్వామ్య ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకోవడం గురించి నొక్కి చెబుతున్నాయి. పుట్టుకతో ఆస్తి ఒక భాగస్వామికి చెందుతుంది, అందువల్ల వారసత్వంగా ఆ ఆస్తిపై అతనికి స్వాధీన హక్కును పొందుతాడు. సెక్షన్ 12లో నిబంధన (b) అమలు చేయబడకపోతే, పరిస్థితి బహుశా భిన్నంగా ఉండేది. అది ఎలాగైనా, నిబంధన (b) విషయానికొస్తే, దత్తత తీసుకున్న తరువాత కూడా, ఆ వ్యక్తికి గతంలో అప్పగించబడిన ఆస్తిని తనతో పాటు తీసుకుంటాడని ఇది స్పష్టంగా తెలియజేస్తుంది.”

28. ప్రతివాది/ నిందితుడు నెం.1 తరపున న్యాయవాది కూడా సత్రుగన్ ఇస్పర్ (పైన పేర్కొన) కేసులో గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టు నిర్ణయంపై ఆధారపడింది, దీని కింద ఆపేక్స్ కోర్ట్ సహభాగస్వామ్య ఆస్తిలో సహభాగస్వామిగా ఉన్న తన భర్త కలిగి ఉన్న ఆస్తిలో వాటాను పొందే హక్కును పరిగణనలోకి తీసుకున్నప్పుడు, వితంతువు తన భర్త మరణించినప్పుడు, చట్టం ప్రకారం సహభాగస్వామ్య ఆస్తిలో ఆమె భర్త మరణించినప్పుడు ఆమెకు ఉన్న ఆసక్తినే కలిగి ఉంటుందని, కానీ

ఆమె విభజన కోరినప్పుడు అలాంటి హక్కు నిర్వచించబడుతుందని కనుగొంది. ఆమె జీవితకాలంలో విభజన కోరుకుంటేనే, అలాంటి హక్కు సంక్రమిత హక్కుగా మారుతుంది. ఒకవేళ ఆమె విభజనను కోరడంలో విఫలమైతే, ఆమె మరణానంతరం, ఆమె హక్కు తిరిగి సహజీవన ప్రయోజనాలతో కలిసిపోతుంది.

29. వెల్లికన్ను వర్సెస్ R. సింగపెరుమాళ్<sup>7</sup> కేసులో ఈ అంశంపై గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టుకు ప్రత్యక్ష అధికారం ఉంది, దీనిలో పేరా నెం. 11 మరియు 13 లో ఈ క్రింది విధంగా జరిగింది:

“11. ప్రశ్నార్థకమైన ఆస్తికి సంబంధించినంతవరకు, ఆ ఆస్తి సహభాగస్వామ్య ఆస్తి అని దిగువ న్యాయస్థానాలు కనుగొన్నాయి మరియు అదే నిజమైతే, ప్రతివాది 1 తన తండ్రిని హత్య చేయకపోతే, బహుశా పరిస్థితులు వేరే రూపాన్ని సంతరించుకునేవి. కానీ, కొడుకు, మరణించిన తండ్రిని హత్య చేసినప్పుడు అతని ఆస్తి వారసత్వంపై ఎలాంటి ప్రభావం ఉంటుంది? తన తండ్రిని హత్య చేయకపోయి ఉంటే భార్యతో కలిసి ఈ విషయంలో విజయం సాధించి ఉండేవాడు. మిటాక్షర చట్టంలో సహచరుల హక్కులకు సంబంధించినంత వరకు, కుమారుడు పుట్టుకతో లేదా దత్తత ద్వారా పూర్వీకులు లేదా కాకపోయినా, అతని పుట్టుకకు ముందు లేదా దత్తతకు ముందు లేదా తరువాత, ఉమ్మడి కుటుంబంలో సభ్యుడిగా అన్ని సహజీవన ఆస్తులపై స్వార్థ ప్రయోజనాలను పొందుతాడు. ఇది హిందూ చట్ట రచయితలందరూ అంగీకరించిన అభిప్రాయం. ముల్లా లోని ప్రసిద్ధ సూత్రాలు, 15వ ఎడిషన్ (1982) పేజీలు 284 మరియు 285లో, పండితుడైన రచయిత ఈ విధంగా పేర్కొన్నాడు:

‘మిటాక్షర చట్టం ప్రకారం సహభాగస్వామ్య యొక్క సారాంశం యాజమాన్య ఐక్యత. సహభాగస్వామ్య ఆస్తి యాజమాన్యం సహ-భాగస్వామ్యుల మొత్తం రక్తసంబంధములో ఉంటుంది. మిటాక్షర చట్టం ద్వారా పరిపాలించబడే అవిభక్త కుటుంబం లోని నిజమైన భావన ప్రకారం, ఆ కుటుంబంలోని ఏ వ్యక్తి, అది అవిభక్తంగా ఉన్నప్పటికీ, ఉమ్మడి మరియు అవిభక్త ఆస్తిలో, ఆ నిర్దిష్ట సభ్యుడికి,

<sup>7</sup> ((2005) 6 scc 622)

మూడింట ఒక వంతు లేదా నాల్గవ వంతు వాటా ఉందని అంచనా వేయలేరు. అతని ఆసక్తి అనేది హెచ్చుతగ్గుల బట్టి, కుటుంబంలో మరణాల ద్వారా అది పెరిగే అవకాశం ఉంది, కుటుంబంలో పుట్టుక ద్వారా తగ్గే అవకాశం ఉంది. విభజన జరిగినప్పుడు మాత్రమే అతనికి నిర్దిష్టమైన వాటా లభిస్తుంది. సహభాగస్వామ్య ఆస్తిలో సహ-భాగస్వామ్య ఆసక్తిని వివరించడానికి అత్యంత సముచితమైన పదం 'అవిభక్త సహ-భాగస్వామ్య ఆసక్తి'. ఆ వడ్డీ స్వభావం, పరిధి సెక్షన్ 235 లో నిర్వచించబడింది.

విభజన జరిగే వరకు ప్రతి సహభాగస్వామి హక్కులు ఉమ్మడి ఆస్తిని కలిగి ఉంటాయి, ఉమ్మడి ఆనందాన్ని కలిగి ఉంటాయి. కటమా నాచియార్ వర్సెస్ శివగుంగకు చెందిన రాజా, (1863) 9 MIA 543లో ప్రివీ కౌన్సిల్ గమనించినట్లుగా, 'కుటుంబ సభ్యులందరి మధ్య ఆసక్తి మరియు ఆస్తి ఐక్యతతో సమాజం ఉంది, వారిలో ఎవరైనా మరణించిన తరువాత, మరణించిన వ్యక్తి జీవితకాలంలో వారు కలిగి ఉన్న ఉమ్మడి ఆసక్తి మరియు ఉమ్మడి ఆస్తిని ఇతరులు మనుగడ ద్వారా తీసుకోవచ్చు.'

13. N.R. రాఘవచారియార్ ల హిందూ చట్టం-సూత్రాలు మరియు పూర్వగాములు, 8వ ఎడిషన్. (1987) p. 230 " సహభాగస్వాముల యొక్క హక్కులు" అనే శీర్షిక కింద ఇలా చెప్పబడింది:

“సహ-భాగస్వామి హక్కులు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి: - (1) పుట్టుకతో వచ్చిన హక్కు, (2) మనుగడ హక్కు, (3) విభజన హక్కు, (4) ఉమ్మడి స్వాధీనానికి మరియు అనుభవానికి హక్కు, (5) అనధికార చర్యలను నిరోధించే హక్కు, (6) పరాయీకరణ హక్కు, (7) ఖాతాల హక్కు, మరియు (8) స్వీయ-సముపార్జన చేసుకునే హక్కు.”

“పుట్టుక ద్వారా హక్కు” గురించి వ్యవహరిస్తూ రచయిత ఇలా అంటారు:

‘ప్రతి సహభాగస్వామి సహ-భాగస్వామ్య ఆస్తిలో పుట్టుకతో వడ్డీని పొందుతారు. ఈ హక్కు పుట్టుకతోనే గర్భం దాల్చిన తేదీకి సంబంధించినది. ఏదేమైనా, సంబంధిత సహ-భాగస్వామి జన్మించిన తరువాత సహ-భాగస్వామ్య ఆస్తి ఉనికిలోకి రావచ్చు అనే స్థితిని ఇది ప్రతికూలంగా భావించకూడదు.”

మనుగడ హక్కు గురించి మాట్లాడేటప్పుడు, దీనిని ఇలా అంటారు:

“ఉమ్మడి కుటుంబ వ్యవస్థ, దానిలో మనుగడ ద్వారా వారసత్వం అనే సంఘటన హిందూ చట్టం ప్రత్యేకత. అటువంటి కుటుంబంలో ఏ సభ్యుడికీ నిర్దిష్టమైన వాటా ఉండదు, అతని మరణం లేదా ఏదో విధంగా కుటుంబ సభ్యుడిగా ఆగిపోవడం వల్ల కుటుంబం ఉమ్మడి స్థితిలో ఎటువంటి మార్పు ఉండదు. పురుషుడు లేకుండా సహభాగస్వామి మరణిస్తే ఉమ్మడి కుటుంబ ఆస్తిపై అతని ఆసక్తి అతని స్వంత వారసుడికి వారసత్వంగా కాకుండా మనుగడ ద్వారా ఇతర సహచరులకు వెళుతుంది. ఒక సహభాగస్వామి తన పుట్టుక తరువాత మానసిక అనారోగ్యంతో బాధపడుతున్నప్పటికీ, అతను తన పుట్టుక ద్వారా సంపాదించిన సహభాగస్వామి హోదాను కోల్పోడు, హిందూ చట్టం ప్రకారం అతని మానసిక అనారోగ్యం కారణంగా కుటుంబంలో పంచుకునే వాటాను అభ్యర్థన చేయడానికి అనర్హుడని చేయవచ్చు, అయినప్పటికీ మిగతా సహభాగస్వాములందరూ చనిపోయి అతను భాగస్వామ్యములో జీవించి ఉన్న ఏకైక సభ్యు అవుతాడు, అతను మొత్తం ఉమ్మడి కుటుంబ ఆస్తిని మనుగడ ద్వారా తీసుకుంటాడు మరియు చివరిగా మరణించిన సహభాగస్వామి కుమార్తెను మినహాయించి కొత్త సంతతికి చెందినవాడు అవుతాడు, చివరిగా జీవించి ఉన్న సహభాగస్వామి కు కుష్టు వ్యాధి వచ్చిన సందర్భంలో వలె. ప్రతి సహభాగస్వామి ప్రయోజనకరమైన ఆసక్తి హెచ్చుతగ్గులకు లోనవుతుంది, మరొక సహభాగస్వామి మరణం ద్వారా పెరుగుతుంది మరియు కొత్త

సహభాగస్వామి పుట్టుక ద్వారా తగ్గుతుంది. ” అందువల్ల, సహభాగ సభ్యుడు పుట్టుకతో ఆస్తిపై హక్కును పొందుతాడని ఇప్పుడు నిర్ధారించబడింది. అతని వాటా కాలానుగుణంగా హెచ్చుతగ్గులకు లోనవుతుంది కానీ మితాక్షర చట్టం ప్రకారం సహభాగస్వామి ఆస్తిలో మనుగడ ద్వారా అతని హక్కు స్థిరపడిన ప్రతిపాదన.”

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)”

30. అపెక్స్ కోర్ట్ ఇచ్చిన పై తీర్పునుబట్టి, సహభాగస్వాముల పుట్టుకతో సహభాగస్వామ్యా హక్కు అనేది ఒక సంక్రమిత హక్కు అని స్పష్టమవుతుంది. **వినీత్ శర్మ వర్సెస్ రాకేష్ శర్మ మరియు ఇతరులు** (సివిల్ అప్పీలు నెం.32601/2018) కేసులో గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టు ఇటీవల ఇచ్చిన తీర్పులో ఈ తీర్పును ఆమోదించారు, అడ్డంకిగా ఉన్న వారసత్వం (సప్రతిబంధ దయా) మరియు అడ్డంకి లేని వారసత్వం (అప్రతిబంధ దయా) మధ్య వ్యత్యాసాన్ని కూడా ప్రస్తావించారు. అడ్డంకిగా ఉన్న వారసత్వంలో, గూఢచార వారసత్వాలు ఉంటాయి, ఒక సంఘటన జరిగినప్పుడు ఏ ఆసక్తి స్వార్థ ప్రయోజనాలుగా మారుతుంది అనేది షరతు పూర్వాపరాలు. అడ్డంకులు లేని వారసత్వంలో వ్యక్తి పుట్టిన క్షణంలోనే సరైన స్థితిని పొందుతాడు. ఒక వ్యక్తి పుట్టుకతో సంపాదించే ఆస్తిని అడ్డంకులు లేని వారసత్వం అంటారు, తద్వారా అతను స్వాధీన హక్కును పొందుతాడు.

31. ఈ వివాదాన్ని మరొకదానిలో కూడా పరీక్షించవచ్చు. సహభాగంలో ఎటువంటి హక్కు లేని ఏ సహభాగస్వామి అయిన విభజన కోరే హక్కు లేదు. విభజన కోరే హక్కు ఆయనకు ఉన్నప్పుడు, అది అతనితో హక్కు ఉనికిని సూచిస్తుంది మరియు అటువంటి హక్కు స్ఫటికీకరించబడిన హక్కు కాకపోవచ్చు, కానీ అది హెచ్చుతగ్గులకు లోనవుతోంది. తనకున్న హెచ్చుతగ్గుల హక్కు అయిన సహభాగ విభజనను కోరిన క్షణం, అది స్ఫటికీకరించబడుతుంది. సహ-భాగస్వామికి కేవలం నిర్దిష్ట హక్కు మాత్రమే ఉంటే, అనుకున్న సంఘటన జరిగే వరకు విభజన కోరే హక్కు అతనికి లేదు; అప్పుడు హక్కు హక్కుగా మారుతుంది. ఈ ఆగంతుక హక్కు అడ్డంకి వారసత్వ సూత్రాల కిందకు వస్తుంది, స్వాధీన హక్కు అడ్డంకి లేని వారసత్వం కిందకు వస్తుంది. అంతిమ నిర్ధారణ ఏమిటంటే, పుట్టుకతోనే సంతానం పొందే హక్కు, అది శాశ్వత హక్కు కాదు. విభజన జరిగే వరకు వాటాలో హెచ్చుతగ్గులపై సహభాగస్వామికి ఖచ్చితమైన వాటా లేదు కాబట్టి, అటువంటి హక్కు అనివార్యమైన హక్కు అని చెప్పలేము. సహభాగస్వామ్య ఆస్తిలో సహభాగస్వామి కలిగి ఉన్న హక్కును నేను నమ్ముతున్నాను.

32. హిందూ దత్తత, మైనారిటీ నిర్వహణ మరియు సంరక్షకత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 12(b) ప్రకారం, పిల్లల హక్కు రక్షించబడుతుంది. దీని అర్థం, సహసంబంధంలో పుట్టుకతో హక్కు పొందిన బిడ్డ రక్షించబడుతుంది. ప్రతివాది నెం.2 పుట్టుకతో సహ-భాగస్వామ్యంలో చేరినప్పుడు, అతను మరో ఇద్దరు సహభాగస్వామిలతో పాటు 1/3 వంతు వాటాను కలిగి ఉన్నాడు, అంటే అతని తండ్రి మరియు వాది. దత్తత ద్వారా, అతను సహజ కుటుంబానికి సహ-సంరక్షకుడిగా ఉండలేడు, దత్తతకు ముందు అతనికి ఉన్న హక్కు మాత్రమే రక్షించబడుతుంది, అంతకంటే ఎక్కువ కాదు. దీని అర్థం, 2వ ప్రతివాది సహభాగస్వామి ఆస్తిలో 1/3వ వంతు వాటాకు మాత్రమే అర్హులు. మరణించిన సహ భాగస్వామి వాటా అంటే వాది యొక్క సహజ తండ్రి వాటా తప్పనిసరిగా వానికి వెళ్లాలి. అందుబాటులో ఉన్న భాగస్వామ్య ఆస్తిలో ప్రతివాది నెం.2 కి 1/2వ వాటా మంజూరు చేయడంలో క్రింద ఉన్న రెండు న్యాయస్థానాల ఫలితాలు స్థిరమైనవి కావు. అయితే, ఇంతకు ముందు దత్తతపై నా తీర్పు ప్రకారం, దత్తత అంగీకారానికి సంబంధించి రెండు న్యాయస్థానాల తీర్పులు వక్రబుద్ధితో ఉన్నాయని నేను భావించాను. అందువల్ల, స్వార్థ హక్కుకు సంబంధించి లేవనెత్తిన వాదన కేవలం విద్యాపరమైనదిగా మారింది.

### ముఖ్యమైన ప్రశ్న నెం.3:

33. యాజమాన్య హక్కును ప్రకటించడం, దావా ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకోవడం కోసం దావా వేయబడుతుంది. మరింత ముందుకు వెళ్ళే ముందు, ఈ సమస్యను నిర్ణయించే ఉద్దేశ్యం కోసం పరిమితి చట్టంలోని సెక్షన్ 3 ను పరిశీలించడం సముచితం, ఇది ఇక్కడ ఉంది:

“3. న్యాయస్థానము యొక్క పరిమితి:-

(1) సెక్షన్లు 4 నుండి 24 (సహితము) లో ఉన్న నిబంధనలకు లోబడి, నిర్దేశించిన వ్యవధి తరువాత దాఖలు చేయబడిన ప్రతి దావా, అప్పీలు ప్రాధాన్యత మరియు దరఖాస్తు కొట్టివేయబడతాయి, అయినప్పటికీ, పరిమితిని రక్షణగా ఏర్పాటు చేయబడలేదు.”

34. పై నిబంధనను చదివితే ఇరుపక్షాల అభ్యర్థన లేకపోయినా దావా పరిమితికి లోబడి ఉందో లేదో చూడాల్సిన బాధ్యత నాయస్థానముపై ఉందని స్పష్టమవుతుంది. కాబట్టి, హక్కుదారు ప్రకటన

మరియు స్వాధీనాన్ని తిరిగి పొందడం కోసం వాది దాఖలు చేసిన ప్రస్తుత దావా కాలపరిమితిలో ఉందో లేదో ఈ న్యాయస్థానం చూడాలి.

35. రికవరీ స్వాధీనం కోసం పరిమితి 12 సంవత్సరాలు మరియు ప్రకటన కోసం పరిమితి 3 సంవత్సరాలు. పెద్ద పరిమితి అందుబాటులో ఉన్నప్పుడు, తక్కువ పరిమితిని కలిగి ఉన్న ప్రకటన లోని ఉపశమనం ఎటువంటి ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉండదు.

36. దావా లోని పూర్తి వాదనలను చదివినప్పుడు, ఆస్తి తొలగింపు తేదీ మరియు దావా వేయడానికి గల కారణం గురించి ఎటువంటి ప్రస్తావన లేదు. ప్రతివాది నెం.1కి అనుకూలంగా ప్రతివాది నెం.2 చేత అమలు చేయబడిన విక్రయ పత్రం ఉనికి గురించి వాదికి తెలిసిన తేదీ 10.01.2001 అని వాదనలు చూపిస్తున్నాయి. పరిమితి చట్టంలోని ఆర్టికల్ 65 కింద దావా వేయడానికి పరిమితిని ప్రారంభించడానికి ప్రతివాదులను కలిగి ఉండటం వాదికి ప్రతికూలంగా మారినప్పుడు చూపించడానికి ఎటువంటి వాదనలు మరియు ఆధారాలు లేవు. చర్యకు కారణం ఎప్పుడు తలెత్తినదనే దానిపై వాదనలు మౌనముగా ఉన్నాయి. 1991 నుంచి ప్రతివాది నెం.2 పేరును పట్టేదారుగా, యజమానిగా ప్రతిబింబిస్తున్నట్లు Exs.B-4 నుండి B-7 వరకు ఉన్న రెవెన్యూ రికార్డులు స్పష్టం చేస్తున్నాయి. 1991ని తీసుకుంటే, ప్రతివాది నెం.1 స్వాధీనం, వాది స్వాధీనానికి ప్రతికూలంగా మారుతుంది. 2004లో దావా వేసినప్పుడు, ఈ దావాను పరిమితి లేకుండా నిరోధించారు.

37. వాది సొంత సాక్ష్యం, ముఖ్యంగా PW.2 యొక్క సాక్ష్యం, వాది యొక్క సహజ తండ్రి మరియు ప్రతివాది నెం.2 పోచమ్ మరణించిన వెంటనే, అతని వద్ద ఉన్న భూమిని దావా భూమితో సహా సమానంగా విభజించారని చూపిస్తుంది. ఈ సాక్ష్యం సవాలు చేయబడలేదు. దీనిని ఆమోదించినట్లయితే, Exs. B-4 నుండి B-9 క్రింద ఉన్న నమోదులు సరైన నమోదులుగా చెప్పబడతాయి. అటువంటి, నమోదులను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, దావా పరిమితి ద్వారా పూర్తిగా నిరోధించబడుతుంది, వాది దావా కూడా పరిమితి కారణంగా కొట్టివేయబడుతుంది. ఉపశమనాలు మంజూరు చేయడంలో కింది రెండు న్యాయస్థానాలు ఈ అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు. తదనుగుణంగా, ఈ ముఖ్యమైన ప్రశ్నకు ప్రతివాది నెం.1 కు అనుకూలంగా సమాధానం ఇవ్వబడింది.

38. దీని ప్రకారం, ప్రిన్సిపల్ సీనియర్ సివిల్ జడ్జి, మంచుర్యాల కోర్టులో 13.10.2016 తేదీనాటి ఉమ్మడి తీర్పు, డిక్రీని ధ్రువీకరిస్తూ A.S.No.33/2008, A.S.No.4/2009లో ఇచ్చిన తీర్పును ధ్రువీకరిస్తూ, రెండు అప్పీళ్లను వేర్వేరు కారణాలతో కొట్టివేయబడ్డాయి. ఖర్చులకు సంబంధించి ఎలాంటి ఉత్తర్వు ఉండదు. దీనికి కొనసాగింపుగా, పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర దరఖాస్తులు, ఏవైనా ఉంటే, అవి ముగించివేయబడతాయి.

M. లక్ష్మణ్, న్యాయమూర్తి

తేదీ: 14.09.2022